

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 8. An dentur, vel clari possint in Deo decreta efficacia
conditionata ex parte obiecti. Et quid de cæteris actibus ex parte etiam
obiecti conditionatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

dicta desideria, ab omni imperfectione est immunis. In qua autem mensura, & circa qua obiecta dentur huiusmodi affectus fugae defacto in Deo, per regulam saepe repetitam aliorum actuum Dei liberorum metiendum est; nimirum prout honestissimum Deo fuerit, illos habere.

Propositio 4.

81 Tristitia proprie dicta nullatenus reperitur in Deo. Sicut nec dolor proprie acceptus.

ita cum S. Th. 1. par. quest. 20. art. 1. docent omnes Theologi. Caieta. Mol. & alij expostores ibi, Vazq. disput. 84. cap. 1. & disput. 242. cap. 1. Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 7. Herice disput. 20. cap. 4. Alarc. tract. 3. disput. 7. cap. 3. Ruiz disput. 54. de Volunt. sec. 4. & alij. Non probo propositionem, vt Ruiz, & alij; eo quod respectu Dei nihil sit malum reuera nocuum, & laesuum, iuxta illud Job. 35. Si peccaueris, quid ei noceris? &c. Nam id vt summa probat, Deum de malis proprijs tristari, aut dolere non posse. Non posse vero de amicorum suorum malis, ipsis reuera nocuis, atque laeuis, certe id non probat. Quare inde probanda est propositio. Quia tristitia, & dolor, anxietatem, & angustiam pra se ferunt in suo conceptu prorsus indignam Deo; ab eiusque summa beatitudine longissime alienam. Cum quo fiat bene, sine vlla imperfectione posse in Deo reperiri affectum displicentiae immunem a dicta anxietate, quemadmodum de quouis bono oppositum affectum gaudij potest habere, vt ex superius dictis liquidum est.

82 Ex quibus patet, in sensu metaphoricom, aut translaticio accipiendam esse Scripturam, quoties in ea tristitia, incedor, aut dolor Deo attribuitur; vt Genes. 6. *Tactus dolore cordis.* Ezechiel. 20. *Et in omnibus istis contristabas me,* &c.

Propositio 5.

83 Affectus etiam proprii timoris; & propriae desperationis longè absunt à Deo.

Quia dicunt etiam in suo conceptu manifestam imperfectionem omnino repugnantem Deo; vt ex eorum definitionibus traditis quest. 2. num. 19. compertum est. In quo nulla est inter Theologos controuersia.

84 Quod hic solent etiam vocare in dubium, est, vtrum ira proprie dicta conueniat Deo. Affirmat Soar. in Opusc. de Iustitia diuina sec. 5. num. 2. & lib. 3. de Attrib. cap. 7. num. 8. cum Lactantio lib. de Ira Dei cap. 17. Plerique tamen Theologi negant cum Magist. in 1. dist. 45. & S. Th. 1. par. quest. 20. art. 1. De quo plura Vazq. disput. 84. & cap. 4. Ruiz. disput. 54. de Volunt. sec. 5. Disidium vero, vt & caetera huius generis, ad solum loquendi modum reducitur; alijs hanc, alijs illam definitionem irae proprie dictae assignantibus. Lactantius enim & cum eo Soar. iram dicunt, esse *motum animi ad coercendum peccata insurgentis.* Qui sane motus absque vlla prorsus imperfectione potest in

Deo reperiri. Caeteri vero cum Arist. lib. 1. de Anima tex. 16. *Ira*, inquit, *est appetitio doloris vicissim aduersario inferendi.* Sicut, vt definit Nemes. lib. Anima facultatibus cap. 2. *Ira est recruciationis appetitus.* Id est affectus vlciscendi injuriam cum dolore, siue cruciatu animi acceptam: qualis in Deo citra dubium reperiri non potest. Ex hisce tamen duobus loquendi modis licet secundus magis communis, ac magis receptus videatur apud Scholasticos, & Patres: quorum testimonia aliqua refert Ruiz. primus tamen videtur mihi praefendus, & retinendus propter sacram Scripturam; in qua passim tribuitur ira Deo absolute, & absque limitatione. Scriptura enim, in ijs praesertim, qua frequenter repetit, nequiquam ad sensum metaphoricum est derorquenda, cum sumi potest in sensu proprio; vt in praesenti facile potest, accepto vocabulo ira pro voluntate vindicandi, seu puniendi peccata: qua in Deo reuerà, & citra imperfectionem datur: estque pars praecipua iustitiae vindicativae. Quam proprie in Deo reperiri, infra disput. 37. quest. 3. statuemus cum Theologorum, & Patrum sententia communi.

QVAESTIO VIII.

An dentur, vel dari possint in Deo decreta efficacit conditionata ex parte obiecti. Et quid de caeteris actibus ex parte etiam obiecti conditionatis.

85 **B**isariam vocari solet decretum conditionatum; primo ex parte actus; secundo ex parte obiecti solum. Decretum conditionatum ex parte actus dicitur, quod absolute non existit; existeret tamen, si poneretur talis conditio. Tale est decretum, quod Deus haberet conferendi gloriam Iudae, casu, quod decessisset in gratia; defacto vero non habuit, quia defuit ea conditio. Decretum autem conditionatum solum ex parte obiecti est, quod, cum existat absolute, versatur tamen circa obiectum conditionatum, hoc est, affectum sub hypothese aliqua circumstantia, seu conditione. Tale est illud, quo quis absolute decernit ingredi religionem, si suus pater consenserit, si incolumis è naufragio euaserit, vel si aliud euenerit. Igitur de decretis conditionatis ex parte actus dubium non est, quin Deo conueniant: cum constet fore, vt Deus innumera decreuisset, quae non decreuisset, si tales, aut tales subsisterent conditiones, quae non subsisterunt, De conditionatis solum ex parte obiecti est difficultas.

86 Vazq. 1. par. disput. 67. num. 21. existimat, huiusmodi decreta impossibilia esse in Deo. Quam sententiam latissime defendit Alarc. tract. 3. cap. 8. & sequentibus, enixè contendens, ne in voluntate quidem creatae esse possibiles affectus ex parte obiecti conditionatos. Id quod sensisse etiam Vazq. 1. par. disput. 83. num. 2. 1. & 1. 2. disput. 42. cap. 3. & 4. late conatur persuadere Alarc. pluribus tamen alijs eiusdem Vazq. discipulis refragantibus, qui opo-

positum suadere consentunt. In quo nobis non vacat immorari. Circa autem Alarc. pro sententia negante Deo dicta conditionata decreta Henr. lib. vlt. de fine hominis cap. 4. num. 2. Mendocam, Augustinian. Quodl. quest. 7. scholas concl. 3. num. 13. & Molin. 1. par. quest. 14. art. 13. disput. 15. 17. & 18. Sed hi Doctores dumtaxat videntur rejicere decreta conditionata introducta à Thomistis tanquam necessaria ad hoc, vt Deus cognoscat veritates conditionatas, vt pote quorum pleraque non possunt non esse ociosa, & indigna Deo: non item alia vtilia, & Deo digna. Communis igitur Theologorum sententia est, non solum esse possibilis, sed defacto etiam dari in Deo aliqua decreta conditionata ex parte obiecti. Ita Molina in Concordi à quest. 19. art. 7. disput. 1. Salas 1. 2. tract. 6. disput. 1. sec. 5. Soar. in Opusc. lib. 2. de Scientia futur. cap. 7. & proleg. 2. de Gratia cap. 8. Arrub. 1. par. disput. 45. cap. 4. Herice disput. 7. num. 39. Ruiz disp. 71. de Scient. sec. 7. & sequentibus, & disput. 8. de Volunt. sec. 7. Tann. disput. 2. de Deo quest. 10. dub. 3. Martinon disput. 14. sect. 9. Card. de Lugo tom. de Pœnit disput. 7. sec. 9. Ribaden. disput. 22. de Volun. cap. 3. Carmelit. Salmant. cum alijs Thomistis 1. par. disput. 9. Felix cum alijs Scotistis cap. 6. de Scient. diff. 2. Et plerique alij Scholastici, qui vnanimi consensu docent, voluntatem, qua Deus vult, omnes homines alios fieri secundum Paulum 1. ad Timot. 2. conditionatam esse ex parte obiecti, prout videbimus in Tract. de Prou. disp. 40. q. 1.

Propositio I.

87

Decretum efficax conditionatum ex parte obiecti, & absolutum ex parte actus possibile est Deo.

Loquor indefinitè; quia modò non definitio, an Deus huiusmodi decretum conditionatum possit habere circa omne bonum conditionatum, vel tantum circa aliqua; de quo postea. Probaturque propositionem imprimis; quia quemadmodum multa sunt obiecta conditionatè vera, atque ita cognoscibilia; sic etiam sunt multa obiecta conditionatè bona, atque ita amabilia, vt patet in ijs, quæ nos conditionatè amamus, quoribus aliquid conditionatè pacificimur, aut promittimus, aut proponimus: quod passim fit in conuictu humano. Ergo sicut Deus obiecta conditionatè vera citra omnem controuersiam potest cognoscere; sic etiam dicendus est amare posse obiecta conditionatè bona.

88

Respondent Aduersarij, nullum esse obiectum conditionatè bonum, quod per actum voluntatis existentem absolutè amabile sit. Quia voluntas non potest ferri absolutè in id, quod bonum non est, sed esset, si poneretur conditio. Quemadmodum visus in id, quod actu non est coloratum, sed esset, si poneretur conditio, per visionem actu existentem ferri non potest. Vnde infert Alarc. neque in nobis esse possibilem affectum ex parte obiecti conditionatum. In contradibus enim, promissionibus, votis, & cæteris actibus humanis, qui conditionari dicuntur, vt summum reperiri affectum simplicem absolutum ex parte obiecti, qui virtute alium continet efficacem; quatenus ita afficit voluntatem, vt hæc citra du-

bium in affectum efficacem eiusdem obiecti pro-
rumperet, casu, quòd talis, aut talis poneretur
conditio: quæ est doctrina Vazq. locis citatis.
Ad exemplum autem scientiæ conditionatæ (quæ
in Deo negari non potest) responderet Alarc. inter
eam, & amorem conditionatum esse lacum discrimi-
men. Nam scientia in obiecto conditionato veri-
tatem absolutam habet, in quam ferri possit;
quæ itat in connexionione conditionis cum conditio-
nato. Amor verò non habet absolutam bonitatem
quia dicta connexio non apprehenditur vt bona
voluntati: bonitas autem, quæ sub conditione
proponitur non est absolutè, sed esset, si poneretur
conditio; atque ita non est amabilis, sed
esset. Sicut paries, qui non est illuminatus, sed
esset, non est visibilis, sed esset.

Multa in solutione ista tanguntur, quæ spe-
ciali egent examine. Incipio ab hoc potremo.
Et primum suppono in sententia Societatis, vt
Deus cognoscat veritates conditionatas, nulla
opus esse connexionione antecedentis cum consequen-
te: quia scientia, quam nos mediam vocamus,
conditionatorum contingentium non est illativa,
sed coniunctiua: quæ videlicet non iudicatur con-
ditionatum tanquam quid illatum ex conditione,
sed vt quid ei coexistitur, casu, quòd ipsa
existat, prout supra disp. 28. q. 6. & 7. late
explicatum est. Quòd si huiusmodi coexistentiam,
scilicet coniunctionem conditionati cum conditione
vocat Alarc. connexionem, imprimis malè loquitur.
Deinde malè supponit, talem connexionem,
quæcumque ea sit, esse absolutè, & de
presenti. Nam in veritate conditionatè nihil est
re ipsa absolutè, sed esset, si poneretur condi-
tio; nec per scientiam conditionatam quidquam
absolutum cognoscitur, vt vult Alarc., alioquin
non conditionata, sed absoluta scientia esset. Qui
enim iudicat, consenturum Petrum, si vocaretur,
existentiam consensus Petri, siue eius coexistentiam
cum vocatione iudicat, non quæ est, sed
quæ esset, si existeret vocatio. Dici tamen solent
nihilominus (quod forsitan fessit Alarc.) obiectum
conditionatum absolutè, & de presenti esse
verum, & cognoscibile; non quidem; quia ali-
quid eius sit absolutè, & de presenti; sed quia
id, quod est conditionatè, per actum absolutè,
& de presenti existentem iudicabile verè est. Quæ
admodum existentia mea hodierna ab æterno dicitur
fuisse vera, & cognoscibilis; non quia ipsa ab
æterno fuerit; sed quia per actum ab æterno exis-
tente ex tunc fuit verè iudicabilis, iuxta dicta
etiam late supra disp. 27. q. 2. & 3. Igitur quod
conrendimus impræsentiarum est, quemadmodum
per actum absolutè existentem est cognoscibile
obiectum, quod non est absolutè, sed esset
sub hypothese conditionis, ita pariter sub eadem
hypothese amabile esse. Cuius profectò nullum
congruum discrimen adferri potest. Adde, male
negari ab Alarc. id, quod per scientiam condi-
tionatam tangitur (quidquid sit illud) bonum
& amabile esse, & consequenter attingibile per
conditionatum amorem: nam, quidquid est po-
sitiuè verum, non potest non esse bonum saltem
transcendentaliter; quòd satis est, vt sit amabile,
vti fatentur omnes. Præterquam quòd lapsè
illud est bonum insuper respectiue ad cognoscen-
tem, quo nihil desiderare potest Alarc. quom-
pns sit amabile. Bonum quippe mihi est con-
tendam mihi esse gloriam, si habuero merita. Et
quod certa fide, atque conditionata credo. Et
quibus patet, penus negari ab Alarc. in nobis
possibi-

possibiles esse actus ex parte obiecti conditionatos. De quo inferius plura.

90 Illud habet difficultatem, quod ipse Alarc. ex Vazq. desumptum opponit ab exemplo visus; qui certè in obiectum non illuminatum absolute per actum absolute existentem ferri non potest, quantumvis illud conditionati foret illuminandum. Tantumdemque in alijs potentijs ad obiecta sua comparatis euenire videtur. Vnde videtur pariter inferendum, neque voluntatem ferri posse per actum absolute existentem in obiectum non bonum absolute, sed conditionate duntaxat.

91 Docti quidam Recentiores, qui actus ex parte obiecti conditionatos tam in Deo, quam in nobis tuentur, respondent ad difficultatem, dupliciter posse esse obiectum conditionatum. Primo ita, vt bonitas eius ponatur pro conditione, vt, *Volo me interficere, id si esset bonum*. Secundò ita, vt res alia diuersa à bonitate ponatur, vt, *Volo ingredi religionem, si pater consenserit*. Et in primum quidem genus conditionati obiecti, planè fatentur, esse impossibile, quòd feratur voluntas per actum absolute existentem: quia, cum non sit bonum, sed esset, neque est obiectum voluntatis, sed esset. In quo, inquit, voluntas conuenit eum visu, & ceteris potentijs, quæ actualiter ferri nequeunt in id, quod non est eorum obiectum, sed esset, si poneretur conditio. In secundum verò genus obiecti conditionati, dicunt, benè ferri posse voluntatem per actum absolute existentem: quia in tali obiecto non est bonitas sub conditione, sed illud cum tali conditione representatur vt absolute bonum; atque ita sub eadem conditione potest amari, intendente voluntate ex vi sui actus, coniungere obiectum ipsum cum ipsa conditione.

92 Non capio. Arguo sic. Cum volo ingredi religionem, si pater consenserit, non moueor à bonitate, quam habet nudus ingressus religionis in se; sed à bonitate, quam habet vt vestitus circumstantia consensus patris. Est certum: quia aliàs absolute, & independenter à tali conditione mouerer, ac vellem ingredi religionem. Sed bonitas ingressus religionis vt tali circumstantia vestiti non est, sed erit, postea conditione. Ergo idem est, volo religionis ingressum, si pater consenserit, ac, volo religionis ingressum, si fuerit bonus eà bonitate, quam appeto, & quæ me mouet. Ergo nihil interest ad rem, quòd ponatur ex parte conditionis bonitas amanda in obiecto conditionato, vel aliud quidpiam. Et confirmari potest. Quia intellectus iudicans, Petrum censurum, si vocetur, non iudicat veritatem obiectiuam, siue existentiam consensus Petri, quæ absolute est, sed quæ erit ex hypothesi, quòd ponatur vocatio. Ergo nihil vetat, quòd voluntas amet bonitatem, quæ absolute non est, sed erit, si ponatur conditio; siue conditio sit ipsa bonitas, siue aliud quidpiam, vnde ea est oriunda.

93 Sret igitur, intellectum, & voluntatem in verum, & in bonum conditionatum absque limitatione prædicta optime ferri posse per actum absolute existentem: quantumvis visus pariter ferri non queat in coloratum, aut luci dum conditionatum, neque alia huiusmodi potentia in conditionatum obiectum. Etenim, præterquam quòd intellectus, & voluntas ob suam vniuersalitatem, & perfectionem plura, pluribusque modis possunt attingere, quam alia potentia inferiores, proprium intellectus est, posse facere hypotheses, sub quibus conditionate iudicet, quid foret,

aut non foret. Vnde voluntas, quæ ab intellectu dirigitur, conditionate item tendere potest in id, quod foret, aut non foret sub hypothesibus ab intellectu factis. Quæ hypotheses cum ab alijs potentijs sint prorsus alienæ, & modus tendendi in obiecta sua conditionate, seu sub hypothesi alienus ipsis quoque est. Sed est aduertendum, obiectum conditionatum quoad entitatem, vt sicque proinde non habens esse absolute, in ratione tamen obiecti eatenus posse, solereque dici absolute, quatenus actus absolute existentis aut intellectus, aut voluntatis obiectum est.

94 Obijcitur tamen contra dicta. Iste actus est impossibilis voluntati. *Volo me interficere, si id esset bonum*. Ergo obiectum, cuius bonitas ponitur in hypothesi, non est amabile à voluntate. Concesso modò antecedente. Nego consequentiam. Nam, si dictum obiectum à voluntate non est amabile, aliunde id habet quam; quia bonitas eius ponitur in hypothesi. Est clarum: nam & hic actus est pariter voluntati impossibilis. *Volo Mariam ducere, si esset dives*. In quo tamen non bonitas, sed aliud quidpiam ponitur in hypothesi. Tum actus hic possibilis est, defactoque datur sepius in voluntate. *Volo facere, quod petis, si mihi fuerit bonum*. Licet ponatur in hypothesi bonitas eius.

95 Quod vt declarem, integraque resolutioni quaestions æternam viam, suppono primò ex sententia communi, nullam voluntatem posse absolute, & efficaciter desiderare id, quod iudicat impossibile. Quia nequit voluntas totum suum conatum impendere ad ponendum id, quod iudicat, poni non posse. Quod de voluntate diuinæ certocertius est. Quæ quidem (quid quid sit de creatà) ne simplici quidem desiderio ferri potest in impossibile iuxta doctrinam iam supra stabilitam q. 5. proposuit 4. Sunt autem hæc vera, loquendo tam de impossibili per se, quod tale est simpliciter, quam de impossibili per accidens, quod tale est ex suppositione, iuxta dicta ibidem.

96 Hinc suppono secundò, nec desiderio conditionato ex parte obiecti, & absolute ex parte actus posse voluntatem ferri efficaciter in bonum conditionatum iudicatum absolute impossibile, quale est illud, cuius conditio impossibilis iudicatur. Quia isto etiam genere desiderij impenderet voluntas totum suum conatum ad ponendum id, quod iudicat poni non posse; quod tamen ferri nequit facere, vt dictum num. preced. Etenim per desiderium efficax conditionatum etiam conatur voluntas, vt existat obiectum, licet non absolute, sed pro casu, quòd existat conditio, sub qua tale obiectum desiderat. Quòd fit, vt voluntas nequiquam tale desiderium habere possit, nisi, dum spes adest, quòd talis conditio est exitura; qualis adeste nequit, quando conditio iudicatur aut impossibilis per se, aut non exitura, & consequenter impossibilis per accidens, siue ex suppositione. Demonstrat id in nobis experientia quotidiana. Siquidem nemo serio, & ex animo valet cum altero contrahere sub conditione, de qua constat, esse impossibile, aut non futuram. Quis enim non rideret illum, qui sic contraheret cum altero, *Cyas ducam tuam si uiam uxorem, si fuerit mulier*. *Hunc librum tibi dono, si non esset scriptus*. &c. Ex quibus patet, eiusmodi desideria efficacia obiectorum de conditione impossibili non solum voluntati diuinæ, sed etiam creatæ repugnare. Qualiter diuinæ saltem (quid quid sit de creatà) existimo repugnare etiam de-

fideria simplicia eorumdem obiectorum. Tamen si nec diuina; nec creata repugnent affectus alterius generis tendentes in eiusmodi obiecta; de quibus mox.

97 Ex his deprehendes, cur nequit voluntas affectu per verbum de presenti modi indicatiui significato ferri in obiectum conditionatum, cuius conditio exprimitur per verbum de praterito subiunctiui. E. g. *Absoluo te, si esses dispositus. Volo Mariam ducere, si esset diues.* Ratio enim est. Quia per verbum præsens modi indicatiui significatur desiderium, per prateritum autem subiunctiuium supponitur, conditionem significantam reuera non subsistere, atque adeo illam per accidens saltem esse impossibilem: desiderium autem tendere nequit in obiectum conditionatum, de conditione iudicata impossibili, vt explicatum est. Vnde rursus apparet, quod per verbum etiam subiunctiui, seu optatiui nostrum affectum significamus dicendo, *Absoluerem te, si esses dispositus. Vellem Mariam ducere, si esset diues;* actum, quem absolute, & de præsenti regulariter habemus in tali casu circa obiectum conditionatum, non esse affectum desiderij adhuc simplicis, sed affectum peculiaris naturæ, prout exponemus proposit. 7. Qui quidem affectus, licet in se formaliter non sit efficax; (quia solus affectus desiderij potest esse talis); virtute tamen dicitur desiderium efficax eiusdem obiecti continere; eique subinde quoad moralitatem, & imputationem æquiualeat, vt bene docuit Vazq. supra. Quia ita afficit, atque disponit voluntatem, vt hæc circa dubium in desiderium efficax eiusdem obiecti prorumperet, si conditio, sub qua illud placet, non cerneretur impossibilis per se, aut per accidens. Ita enim per talem actum voluntas ad tale obiectum sub tali conditione afficitur, vt non per ipsam, sed per conditionis impossibilitatem ster, quominus efficaciter illud hinc, & nunc velit, seu desideret. Vtrum autem huiusmodi affectus virtualiter solum, & æquiualeat efficax, sit ex parte obiecti absolutus, vt docent Vazq. & Alarc. vel potius conditionatus, in eadem proposit. 7. determinandum est. Dixi, dum ita pronunciamus, *Hoc facerem, aut hoc vellem, si esset talis conditio;* regulariter nos habere affectum prædictum. Quia fieri potest, vt illud non habeamus. Nimirum, si dicta verba mere recitatiue, speculatiueve proferamus ad denotandum non actum, quem de præsenti habemus, sed præcisè, quem haberemus, si daretur conditio. Quo casu nihil nobis de præsenti imputabitur. Sicut nec, cum affectum alterius sub aliqua conditione futurum simili modo loquendi significamus.

98 Suppono tertio, quando conditio, seu circumstantia, sub qua aliquod obiectum placet, iudicatur, iudicioque supponitur iam absolute existens, siue purificata, nequaquam posse voluntatem per affectum conditionatum in huiusmodi obiectum ferri sub tali conditione. Quia bonitas talis obiecti erunda ab ipsa conditione iam non est bonitas conditionata, sed absoluta; atque ita non conditionati, sed absoluti affectus obiectum est: idemque est, quando conditio iudicatur necessario extitura. Demonstrat hoc etiam ipsa experientia. Quia nemo vnquam sanæ mentis ita contraxit. *Librum, quem scripsi, dabo tibi, si scriptus est. Tuum equum album emam, si fuerit albus. Si cras sol fuerit in celo, Romam ibo.* &c. Itaque desiderium conditionatum, præsertim efficax, neque esse potest de obiecto, cuius condi-

tio iudicatur per se impossibilis; nec de obiecto, cuius conditio iudicatur iam absolute deficiens, atque adeo per accidens impossibilis; nec de obiecto, cuius conditio iudicatur iam absolute existens, aut necessario extitura ob rationes dictas. Consequitur ergo, vt tantum possit esse de obiecto, cuius conditio iudicatur possibilis, indifferensque ad existendum, & non existendum. Ob id namque in conuictu humano contractus conditionati suspensionem tenent voluntatem contrahentium in ordine ad effectum per illos intentum, donec constet de purificatione conditionis, aut de eius defectu.

Itaque, vt voluntas per desiderium conditionatum tendere possit in obiectum aliquod, prout subest alicui conditioni, seu prout connotans illam, necesse imprimis est, hypothesein de tali conditione præire, factam scilicet ab intellectu per simplicem apprehensionem hypotheseis constitutam. Deinde est necesse, præire iudicium de præcisâ possibilitate talis conditionis; & non præire iudicium vel de illius existentia, vel de illius necessitate per se, vel per accidens existendi; neque iudicium vel de illius non existentia, vel de illius necessitate per se, vel per accidens non existendi. Quæ omnia ex dictis satis sunt nota, His ita positis pergo ad reliqua.

Propositio. 2.

Deus nihil potest efficaciter, & conditionate decernere, nisi sub conditione iudicata possibili, in differenteque ad existendum, & non existendum.

Constat ex dictis. Quia sub conditione quoquo modo impossibili, aut necessaria in sua existentia ne voluntas quidem creata potest quidpiam efficaciter desiderare, seu velle desiderio conditionato, vt vidimus.

Sed hinc contra propositionem sequi videtur, nullum omnino posse Deum habere decretum conditionatum ex parte obiecti. Quia nullum est obiectum conditionatum, de cuius conditione Deus planè non iudicet, eam absolute existere, aut absolute non existere pro sua mensura. Certè, si nos certam, & claram, omnium euentuum notitiam haberemus, nihil decerneremus sub conditione; imo nec possemus decernere tali notitia instructi. Decernimus tamen, quia videntes esse posibles circumstantias, sub quibus nobis obiecta placent, nescimus, an sint futura, vel non futura. Sicque, vt si forsan fuerint, quid pro tali casu velimus, conditionate determinamus: qui modus cognoscendi, seu potius ignorandi euentus longè abest à Deo. Hoc argumentum bene probat, Deum ex indigentia notitiæ de existentia circumstantiæ non cogi, vt nos ad decernendum conditionate, quod alias sub tali circumstantia oportet decernere: posset enim illud absolute, vt subest tali circumstantiæ, decernere ductus per scientiam absolutam de existentia ipsius circumstantiæ, aut abstinere à decreto, si videret, circumstantiam non extitiram. Non tamen probat, non posse Deum decernere conditionate obiectum antecedenter ad notitiam de existentia, aut non existentia circumstantiæ, seu conditionis, ductum per aliam notitiam præuiam de possibilitate, & contingentia ipsius circumstantiæ, sicut ac per eius hypothesein. Quæ admodum enim quod

quod Deus nequeat absolute decernere rem, quam absolute iam videt existere, vel non existere, ductus visione ista absoluta de rei existentia, aut non existentia, non tollit, posse eum illam absolute decernere ductum scientia alia anteriori de eiusdem rei possibilitate. Ita, quod nequeat Deus rem conditionate decernere sub conditione, quam iam videt aut existentem absolute, aut non existentem, ductus huiusmodi visione, siue notitia; non tollit, posse eum rem ipsam sub eadem conditione decernere conditionate ductum alia scientia anteriore de possibilitate, & contingentia ipsius conditionis. Cernere id ipsum licet in promissionibus, conuinationibus, aliisque huiusmodi actibus conditionatis; qui quidem aque, ac decreta conditionata, repugnant Deo prout videntur iam absolute existentiam, aut non existentiam conditionum: quia eadem de his, ac de decretis ratio est, vt perpendiculari notum fiet. Et tamen, vt ex sacris Scripturis constat, multa Deus conditionate promisit, comminatus est, & precepit, siue consuluit. Aliterque id subinde non potuit prestare, nisi ductus notitia preuia de sola possibilitate, & contingentia conditionum.

102 Sed posset quispiam adhuc instare. Prædictum Dei decretum conditionatum videri prorsus inutile, & nugatorium. Nam, qui plane, & aperte cernit conditionem absolute existentem, aut absolute non existentem, perperam vtens scientia anteriore de contingentia ipsius conditionis videtur determinationem anteuertere, decernens rem conditionate cum periculo frustrandi, seu casum faciendi conatum suæ voluntatis; cum posset, expectata alia notitia, decernere rem absolute, vt subeū tali conditioni, seu circumstantiæ, si ea existit absolute, aut, si absolute non existit, potius abstinere a decreto; quandoquidem, vt ponimus, res non placet, nisi vt affecta conditione, seu circumstantia ipsa. Respondeo, neutquam esse inutile, aut nugatorium dictum decretum. Sicut nec sunt alij actus conditionati Dei, quorum conditiones Deus videt aut existentes absolute, aut non existentes, nimirum promissiones conditionate, comminationes, precepta, exhortationes, & consilia conditionata. Vti enim actus isti facti ex notitia de sola possibilitate, & contingentia conditionum (quo solum pacto seruo, & ex animo fieri possunt) multas secum utilitates adferunt ad hominum gubernationem; tametsi sæpe non consequantur effectum, ad quem diriguntur natura sua, ita decretum conditionatum multas pariter utilitates ad eandem gubernationem potest adferre, de quibus infra; tametsi sæpe non sortiatur effectum, quem intendit directè: quia non purificatur conatio. Quo casu dici non potest frustrari, aut cassari, loquendo propriè, conatus eius; quia non est conatus absolute, sed conditionatus, nempe pro casu, quo subsistat conditio, non item pro casu, quo non subsistat. Et quidem, sicut decreta humana conditionata concepta prius tempore, quam sciatur, num sit ponenda conditio, aut secus, intuitu non sunt, sed multa commoda adferunt in humano conuictu, etiam, quando integrum erat, illa suspendere, donec sciretur, num conditio erat exitura, vel secus. Ita decreta diuina conditionata concepta prius natura, quam sciatur, num sit exitura conditio, aut non exitura, non sunt inutilia censenda: quia, quod inter homines præstat ad rem prioritas temporis, sola prioritas na-

tura valet prestare in Deo, vt in similibus casibus sæpe contingit.

Sed rursus præterea instari potest. Idcirco 103 Deus ductus iudicio de impossibilitate conditionis non potest conditionate desiderare obiectum; quia desiderium quoduis de re iudicata impossibile per se euadit irritum, & inane, atque necessario frustrandum desiderato effectu. Sed eiusdem repugnantia est in Deo, concipere desiderium frustrationi expositum, ac, concipere desiderium necessario frustrandum. Ergo nec potest Deus ductus iudicio de possibilitate, & contingentia conditionis conditionate desiderare obiectum, exponendo, vt reuerè exponeret, suum desiderium periculo non consequendi effectum defectu talis conditionis, quod esset exponere illud frustrationis periculo. Nego maiorem absolute. Nam Deus non propterea nequit conditionate desiderare obiectum sub conditione iudicata impossibili quia tale desiderium per se, & necessario cariturum est absolute desiderato effectu. Sed quia tale desiderium suapte natura ex vna parte est conatus tendens ad dandam existentiam obiecto; ex alia vero ad id omnino est impotens, & inutile; cum supponat, obiectum esse absolute impossibile. Quæ duo compati nequeunt in eadem natura. Conatus quippe ad aliquid impossibile supponens illud esse impossibile implicatorius est: quia est essentialiter frustraneus, ex proprioque conceptu excludens potentiam ad id, ad quod est conatus. Cum tamen de conceptu conatus sit, aut talem potentiam habere, aut saltem illam non excludere. Itaque hæc est ratio legitima, cur nulla voluntas per desiderium adhuc simplicem tendere potest in obiectum iudicatum impossibile vt tale. Non quia desiderium de obiecto absolute impossibili defectio est cariturum effectu. Hoc enim desiderio simplici, & efficaci conditionato etiam diuino non repugnat, vt ex dictis est notum. Quibus proinde desiderijs neque repugnat, esse exposita periculo, seu contingentia non consequendi absolute effectum, vt liquet.

Ex quibus palam deprehendes, cur, repugnante desiderio de obiecto indicato absolute impossibili non repugnet desiderium de obiecto iudicato possibili. Quia nimirum hoc non est inutile, sicut illud, suapte natura ad causandam existentiam obiecti: cum possit mouere desiderantem ad ponenda media pro illo obtinendo: quod alterum prestare non potest. Qui enim aut absolute, aut conditionate desiderat, quod, iudicat, se posse obtinere, ex tali desiderio moueri potest ad apponenda media pro illo obtinendo. Vti Deus ex desiderio, aut simplici, aut conditionato salutis possibilis Iudæ mouebatur ad conferenda ei auxilia, quibus conuerti posset. Si quis tamen desideraret simplici, vel conditionato effectu, quod iudicabat impossibile, inde ad ponenda media pro eo obtinendo moueri profecto non posset. Quia, sicut non potest voluntas intendere efficaciter, & absolute id, quod iudicat impossibile: ita nec potest absolute illud per media apposita procurare.

Stat itaque firmum, neque diuinam, neque creatam voluntatem posse aut absolute, aut conditionate desiderare obiectum iudicatum absolute impossibile vt tale; quale est illud conditionatum, cuius conditio impossibilis iudicatur: pariter enim non potest non ipsum iudicari impossibile, vt subest tali conditioni, qua ratione attingendum est per desiderium conditionatum. Quod

æquè est verum, siue per se, siue per accidens impossibile iudicetur prædictum obiectum, iuxta superius dicta. Cum tamen bene possit quævis voluntas desiderare obiectum quoduis iudicatum possibile, siue illud sit absolutum, siue sit conditionatum, cuius conditio iudicatur possibilis, & ipsum consequenter obiectum, prout subest tali conditioni.

Propositio 3.

106 Possibilitas cognita conditionis, sub qua potest Deus conditionatè quidpiam decernere, non solum metaphysica, aut physica, sed etiam moralis esse debet.

Ratio est in promptu ex dictis. Quia cum moralis impossibilitas fere æqualeat metaphysicæ in ordine ad praxim, quatenus nunquam ad existentiam peruenit, quod est moraliter impossibile, sed semper, & infallibiliter deest: nequit decretum de obiecto conditionato sub conditione iudicatà moraliter impossibili non esse suapte naturà inutile, & inane relatè ad praxim, atque adeò prorsus nugatorium, & indignum Deo. Quia ex vnà parte est conatus naturà suà tendens ad dandam existentiam obiecto; ex alià verò naturà etiam suà fert secum moralem impossibilitatem concurrenti ad illam, quatenus eisdem obiecti moralem impossibilitatem suà ipsà naturà supponit, supponens esse moraliter impossibilem conditionem, sub qua vult illud. Quo fit, vt prudenter saltem, & cordatè à nulla voluntate concipi possit. Vide id in nobis, quorum si quis ita serio, & ex animo decerneret, si pacisceretur, *Mille aureos dabo tibi, si fuero Papa. Templum Martiri edificato, si fuero Rex. Filiam tuam ducam uxorem, si in filium me Rex adoptauerit.* Ludibrio sane à cæteris exciperetur; stultusque reputaretur: cum tamen talium decretorum, siue contractuum conditiones moraliter solum sint impossibiles. Dixi, prudenter saltem, & cordatè à nullà voluntate posse talia decreta concipi. Quia existimo, ne physicè quidem posse. Æquè enim repugnat, quòd tendat per desiderium voluntas in id, quod iudicat moraliter impossibile; ac, quòd tendat in id, quod iudicat impossibile metaphysicè. Siquidem moraliter impossibile, etsi non simpliciter, & per se, per accidens tamen, siue ex suppositione est metaphysicè impossibile, quatenus semper supponitur non extitutum.

Propositio 4.

107 Non omnia obiecta conditionata de conditione possibili possunt decerni à Deo; sed ea solum, quorum decreta honestam aliquam vtilitatem asserunt secum. Decreta quippe huiusmodi vtilitate vacua, tanquam otiosa, & inania, atque adeò prorsus impossibilia sunt releganda à Deo.

Propositio est certissima. Quia Deus nihil potest velle inutiliter, & in honestè: cum ad summam eius perfectionem pertineat, honestè semper, & vtiliter operari, vt est notissimum. Solum est dubitabile, quænam decreta conditionata honestam vtilitatem secum adferre censenda sint. Quænam verò non item.

Dico, ea talem vtilitatem secum adferre, quæ commoda aliqua adferunt consentanea prouidentia diuinæ. E. g. Ponamus, voluntatem illam, qua Deus vult, omnes homines saluos fieri, iuxta Apost. 1. ad Tim. 2. esse decretum conditionatum, & efficax, vt sentiunt plerique Theologi, quo Deus cunctis hominibus vult dare gloriam, si per ipsos non steterit, vel si decesserint in gratia. Ecce commoda prouidentia Dei consentanea, quæ ex tali decreto sequuntur. Per illud enim imprimis eximie manifestatur amor Dei erga homines, & vehementia desiderij, quod habet, quantum in se est, de salute omnium. Deinde nouo quodam titulo firmatur promissio, qua Deus cunctis in gratia decedentibus promittit gloriam; *Vt per duas res immobiles, quibus impossibile est, mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus;* vt ait Paulus in simili ad Hebræ. 6. Sic enim non solum obligatione promissionis, sed etiam efficacità decreti habemus nobis Deum antedecenter deuinctum ad conferendam nobis gloriam, si per nos non steterit. Præterea promissio ipsa per dictum decretum sincerior, & purior euadit, ab omnique specie fictionis, & simulationis detergitur. Nam licet ad verè, & validè promittendum necesse non sit, quòd promittens simul decernat efficaciter id, quod promittit; quia propositum implendi promissum, comitans promissionem ad eius essentiam non requiritur; dummodò adsit animus se obligandi ad exequendum, quod promittitur, & consequenter ad volendum efficaciter exequi illud: quia tamen regulariter, conaturaliterque tale propositum, seu decretum solet comitare promissionem; idque subinde verba promissionis denotant communi hominum æstimatione: nequit non diuina promissio magis immunis ab omni fictione, magisque conaturalis euadere, si, dum Deus cunctis hominibus sub conditione gloriam promittit, simul sub eadem conditione proponat, decernatque efficaciter illam dare. Quæ sanè commoda, & similia non prouenirent, si voluntas, quam Deus habet saluandi omnes, desiderium esset simplex salutis eorum. Cum tamen e contra vtilitates etiam talis desiderij in dicto decreto efficaci conditionato saluandi omnes reperiantur. Pari ratione, quoties Deus aliquid promittit, committitur, præcipit, aut consulit, vt sæpe in Scripturà cernitur, non sine similibus commodis decretum conditionatum, & efficax eisdem obiecti adstrui poterit; & vniuersim, quotiescumque ex tali decreto vtilitas aliqua similis consona prouidentia diuinæ, & digna Deo deprehendatur prouentura.

An verò, quoties nulla huiusce generis vtilitas, siue commoditas ex decreto conditionato cernatur prouentura, confestim illud tanquam inutile, & inane, atque adeò Deo impossibile damnandum sit, non est facile determinare. Sicut nec regulam certam præscribere ad discernendum, quando huiusmodi decreta, aliàs de conditione possibili, tanquam otiosa, & inhonesta sint reiicienda à Deo. P. Soar. proleg. 2. de Gratia cap. 8. n. 22. & sequentibus, quem docti Recentiores sequuntur, ait, quoties conditio obiecti conditionati à solo Deo ponenda est independentem ab arbitrio creato, nulla tenus tale obiectum posse à Deo sub tali conditione decerni: quia tale decretum esset vanum, frustraneum, & otiosum. Quo iure asserit, neutiquam decreuisse Deum penitentiam Tyriorum, & Sidoniorum, quam Christus prædixit Math. 11. sub conditio-

ne, quod in Tyro, & Sydona ab ipso facta fuissent virtutes. Mouetur primò: quia perperam, & nugatoriè decerneret Deus aliquid sub conditione à se ponendâ, decernens simul absolutè eam non ponere. Secundò: quia per huiusmodi decretum Deus ex vnâ parte esset paratus ad exequendam rem decretam, ex aliâ verò non esset: quandoquidem pendente conditione à se solo, neque hanc, neque rem decretam exequeretur.

110 Me verò rationes istæ ad assertionem P. Soar. non mouent. Non prima: quia non minùs est nugatorium decernere aliquid sub conditione absolutè præuisâ non exiturâ, quàm absolutè decreta non exitura. Et tamen, etsi Deus absolutè præuideat, non exituram conditionem pendente ab arbitrio creato, antecedenter tamen ad talem præuisionem bene potest aliquid sub ipsâ conditione præui à vt possibili decernere, vt ex dictis hætenus constat: & ipse Soar. fatetur. Ergo, etsi Deus absolutè decernat, vt non existat conditio à solo suo arbitrio dependens; antecedenter tamen ad hoc decretum bene potest sub conditione ipsâ præcognitâ vt possibili, & contingente aliquid aliud decernere conditionatè. Quod enim in nobis antecessio temporis ad rem præuare potest, in Deo antecessio naturæ præstare valet, vt supra n. 102. notabam. Constat autem, nos sæpe serio, & vtiliter decernere aliquid sub conditione à solo nostro arbitrio oriundâ antecedenter ad tempus, in quo purificanda est illa, vel secus; vt, si quis ita proponat. *Si vesperi è domo exierim, amicum inuisam. Si me ad scribendum deturmuauero, à te calamum petam.* &c. Nec ratio lectuclia adducta à Soar. me mouet. Quia, sicut antecedenter ad præuisionem de non existentia conditionis oriundæ ab arbitrio creato per decretum conditionatum potest Deus esse paratus ad efficiendam rem decretam; tametsi in sensu composito cum tali præuisione iam paratus dici non possit: quia, tali præuisione suppositâ, est iam impossibile obiectum dicti decreti. Ita pariter, etsi Deus nequeat dici paratus ad efficiendam rem conditionatè à se decretam sub conditione à solo suo arbitrio pendente, postquam absolutè decreuit talem conditionem non ponere: antecedenter tamen ad hoc decretum obolutum non est, cur non possit dici per illud conditionatum paratus: quia pro illo signo antecedente possibile, & contingens est, vt purificetur conditio; sicque res sub illâ decreta perueniat ad executionem.

111 P. Ruiz locis citatis n. 86. duplex genus decretorum conditionatorum distinguit. Alia vocat merè conditionata, quæ nimirum neque formaliter, neque virtualiter continentur in aliquo decreto absoluto. Qualia forent, inquit, omnia decreta, quæ non pertinerent ad regimen actualiter exercendum in aliqua differentia temporis, vt, si Deus decerneret, quæcumque futura essent ex hypothesi, quòd ipse alios Mundos crearet. Alia vocat decreta mixtè conditionata, id est, contenta in decreto aliquo absoluto, & vniuersali, ob idque pertinentia ad regimen actualiter, & absolutè exercendum. Qua ratione, ait, Deus decreuit Adamum in Paradiso retinere, si non peccaret; & Iudam in Apostolatu, si fur, & proditor non esset; tum omnes homines saluare, si legem seruauerint; & alia huiusmodi. Et de his quidem decretis asserit, possibile esse Deo, & plura in ipso reperiri defacto. Quod probat. Quia ad rectam gubernationem, melioremque prouidentiam pertinet, multa decreta huius generis conti-

nerè. Qualia continentur, inquit, in legibus vniuersalibus, in promissionibus, in comminationibus, in aliisque prædictionibus conditionatis, quas passim legimus in Scripturâ. De alijs verò decretis merè conditionatis vniuersaliter asserit, impossibile esse Deo. Quod probat primò: quoniam, suppositâ scientiâ visionis de non futuriore conditionum, inutile esset, & otiosum quoduis decretum purè conditionatum; antecedenter autem ad talem præuisionem esset præmaturum, intempestiuum, & superfluum. Secundò: quia decretum purè conditionatum de re non futurâ absolutè, nihil conferret ad vniuersi gubernationem; proindeque esset otiosum. De re verò absolutè futura esset superfluum: cum satis sit absolutum decretum, vt illa absolutè ponatur. Tertio: quia, si Deus cuncta decerneret conditionatè, antequam absolutè, nullum decretum absolutum haberet liberum; quia decreta conditionata cum conditionibus purificatis prorsus auferrent libertatem absolutorum. Vnde rursus inferri censet, fore Deum necessitatum ad dandam gratiam efficacem intuitu boni vsus eius. Hæc Ruiz latius.

Sed mihi profectò non placet. Primò; quia 112 non satis explicat discrimen inter decreta purè, & mixtè conditionata, nec continentiam, qua dicit, alia contineri in absolutis, alia non item. Secundò; quia prima, & tertia ratio, quibus tanquam impossibile a reijcit decreta purè conditionata, si quid probant, de cæteris etiam omnibus probant, impossibile esse, Ob id enim primam contra omne conditionatum decretum obicimus nos, atque deluimus supra n. 102. Tertia verò materiam tangit in Tractatu de Prouidentia agitandam; vbi videmus, quomodò decretum conditionatum purificatâ conditione transeat in absolutum; quoniam aliud absolutum sit necessarium; & quomodò hoc, casu, quòd detur, liberum euadere possit non obitante priore. Tertio non placet; quia in secundâ ratione ad idem assumptum adductâ non satis probat, cur decreta purè conditionata sint otiosa, & superflua. Si enim talia censenda sunt, quæcumque nihil commodi adferunt ad prouidentiam Dei absolutam, vt bene docet Soar. supra num. 10. quia, quòd absolutè ad nihil est vtile, eo ipso formalissimè otiosum est quoad esse absolutum. Supererat adhuc probandum id, quòd etiam prætermisit ipse Soar. decreta, quæ titulo otiositatis reijciuntur à Deo, (sive eâ purè conditionata, sive aliter nomines), nihil omnino conferre ad prouidentiam Dei absolutam; quod non est facile probatu, vt innuebam supra.

113 Ratio difficultatis est. Quia nullum est decretum conditionatum obiecti aliàs honesti, & de conditione possibili, quòd non sit vtile saltem ad hoc, vt Deus suam libertatem exerceat, vt habeatque nouam quamdam, & absolutam veritatem, quam cognoscat, & amet, & possit reuelare creaturis, vt cognoscatur, & ametur ab illis: vt habeat etiam materiam nouam, propter quam ab ipsis creaturis laudari possit. Si enim Deus nouâ laude, & gloriâ dignus efficitur, quòd liberè ponit in natura rerum lapillum; cur non, quia liberè ponit decretum excedens lapillum in perfectione, quantum exercitium liberum vitæ diuinæ excedit creaturam vilissimam? Est etiam vtile quoduis decretum conditionatum ad infinitas denominationes extrinsecas ex illo cum cæteris entibus pullulaturâ à Deo etiam, & creaturis cognoscibiles, & amabiles. Quæ sanè vtilita-

res abundè sufficere videntur, ne vllum decretum conditionatum titulo otiositatis præcisè relegetur à Deo.

114

Dicendum tamen nihilominùs est, multa eo titulo præcisè venire releganda. Quoniam otiositas vituperabilis actus non excludit utilitatem, quam actus secum fert essendi, & exercendi potentiam, cuius est actus, & terminandi sui cognitionem, & fundandi denominationes extrinsecas, quæ à coexistentià cum ipso participant cætera entia. Alioquin nullus actus humanus esset possibilis otiosus, & titulo otiositatis vituperabilis; cum nullus possibilis sit, qui prædictas utilitates secum non ferat. In eo igitur consistit vituperabilis otiositas actus, quòd nihil prorsus præstet ille in ordine ad finem, ad quem secundùm naturam, aut secundùm rectam rationem est ordinatus; quidquid ad alios præstet. Cùm ergo infinita sint excogitabilia decreta Dei conditionata, quæ neque ad executionem sui obiecti, quæ est finis, ad quem ordinantur secundùm naturam; neque ad aliam finem honestum quidquam omnino præstent. Conscitur ea omnia superuacanea, & otiosa, atque adeò impossibilia esse Deo; quantumvis ex suo conceptu inseparabiliter ferant secum utilitates essendi, exercendi Dei voluntatem, terminandi sui cognitionem, cæteris rebus coexistenti, & alias huiusmodi, quæ prauis, & bonis actibus communes sunt: ac proinde per se præcisè non possunt facere honestum actum, abstergendo eum à turpitudine otiositatis: qua semel stante, iam non manet ipse apta materia laudis Dei, neque aptum obiectum amoris. Vnde patet discrimen eius à creatione lapilli; quæ & finem, ad quem ordinatur, & alios honestos assequitur; ac proinde non est otiosa. Quæ cum ita fiat, obiter colligo, solum titulum exercendi libertatem diuinam, nisi alij adsint, satis non esse ad eximendum Dei volitionem ab omni nota otiositatis: nisi fortasse talis volitio suapte naturà ad eum dumtaxat finem sit ordinata.

115

Ex quibus omnibus palam est, quam decreta conditionata titulo otiositatis præcisè sint releganda à Deo: qualia sunt haud dubiè penè omnia, quæ excogitari possunt circa obiecta conditionata futura à Deo, aut etiam à creaturis in aliis Mundis possibilibus ex hypothese, quòd Deus illos crearet: vix enim erit aliquid huiusmodi excogitabilium decretorum, quod omni utilitate honesta non careat; vt bene argumentantur nostri contra Thomistas ponentes in Deo tot conditionata decreta, quot sunt veritates conditionatae ab ipso cognoscibiles: quasi hæc nisi in huiusmodi decretis ab ipso cognosci non possint. De quo egimus supra disput. 28. quæst. 7.

Propositio 5.

116

De facto multa dantur in Deo decreta efficacia conditionata ex parte obiecti. Infinita tamen sunt conditionata obiecta, quæ Deus de facto non decreuit conditionatè.

Priorem partem propositionis probant imprimis loca Scripturæ, quibus Deus sub conditione promittit, aut comminatur aliquid, aut etiam præcipit, vel consulit. E. g. Gen. 4. Si

benè egeris, recipies. Isai. 30. Si conuersus fueris, & ingemueris, saluus eris. Math. 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cælestis delicta vestra. 1. ad Tim. 2. Vult omnes homines saluos fieri. Subintellige, si per ipsos non steterit. Ioan. 13. Si non laueris, non habebis partem mecum. Isai. 1. Si volueritis, & audieritis me, bona terra comedetis; si autem nolueritis, neque audieritis me, gladius deuorabit vos. Genes. 18. Si inuenero in Sodomis quinquaginta iustos, &c. Deuter. 11. Si ergo obedieritis, &c. Exodi 21. Si emeris seruum Hebraeorum, sex annis seruiet tibi, &c. Si rixati fuerint viri, &c. Si bos cornu percusserit virum, &c. Huiusmodi enim promissiones, comminationes, & leges conditionatae, aliaque, quæ passim occurrunt in Scriptura sacra, sufficientissimè significant, habere Deum decreta, sine quibus illæ nec tam immunes ab omni specie fictionis, nec tam connaturales euaderent, nec tot honesta commoda secum ferrent iuxta id, quod notabamus num. 108. Accedit, quòd huiusmodi conditionata decreta non parum videntur perficere, prouidentiam diuinam, Quod satis est, vt asseramus, ea de facto dari in Deo, cui perfectissimum atque ipsi decentissimum prouidendi genus debet de facto attribui iuxta doctrinam stabilitam disput. 32. quæst. 3.

Iam verò secunda pars propositionis ex dictis notissima est. Constat enim, obiecta conditionata de conditione quouis modo impossibilia, & ea, quorum decreta otiosa forent, quæ eisdem infinita sunt, de facto non decerni à Deo: cum neque possint. Quibus adde ea obiecta conditionata, quæ licet physicè possint à Deo decerni, moraliter tamen non possunt, quatenus, si illa Deus decerneret, non operaretur honestissimè, prout ex morali necessitate tenetur operari iuxta doctrinam nuper commemoratam.

Porrò, quæcunque in præcedentibus dicta sunt tum de desiderijs conditionatis generatim, tum de decretis Dei conditionatis volutiuis speciatim; quæ affectus sunt prosecutionis tendentes in bonum; pariter, sua proportionem seruata, dicenda veniunt de affectibus oppositis fuga conditionatis tendentibus in malum; nempe de fugis specialibus conditionatis, quæ desiderijs opponuntur, & de decretis Dei volutiuis conditionatis, quæ decretis volutiuis opposita sunt. Quæ quia facile possunt ab vnoquoque applicari, nobis in hoc morandum non est.

Propositio 6.

Possibilis est etiam Deo, de facto, que in eo sæpe datur affectus ille, quem velleitatem vocant, per verbumque optatiui modi significari solet, de quo mentionem fecimus supra num. 97.

Ita sentiunt Salas, Lugo, & plerique alij ex commemoratis supra num. 86. pro secunda, & communi sententià. Ratio autem est. Quia huiusmodi affectus honestissimus, vtilissimus, & vale consono ad prouidentiam Dei esse potest; utpote quo eximè ostentatur bonitas Dei, eiusque erga homines charitas, & alia attributa. Cùm enim affectus iste, etsi formaliter, & essentialitè sit simplex, virtualiter, & æquivalenter, siue

sive affectus sit efficax in ordine ad imputationem, vt loco citato dicebamus: consequitur, quoties affectui efficaci conditionato non datur locus: quia conditio, sub qua appetendum est obiectum iudicatur impossibilis, iuxta doctrinam in superioribus statutam, tunc congruentissimè per istum eius vices suppleri.

120 Hoc igitur genere affectus, arbitror, amare Deum impunitatem Peccatorum, & gloriam Reprobatorum, etiam, postquam eos videt supplicio, & damnatione dignos: quia, quantum de se est, vellet eos non punire, neque damnare, si, suppositis eorum peccatis, id fieri posset, seruata æquitate suæ iustitiæ. Quocirca ratione huius affectus, quem Deus, dum punit homines, habet, verificatur potissimum, quod sæpe dicunt Patres, Deum scilicet coactum à Peccatoribus ferri ad eorum punitionem. Hoc etiam pacto censendus est Deus, postquam videt homines lapsos in scelere, velle, vt non lapsi fuissent, si id fieri posset, & alia huiusmodi obiecta: quorum amor citra dubium æquialenter, & affectuè, seu quoad impurationem efficax, honestissimus, atque dignissimus est Deo. Vt planè innotescat, semper, & quauis facta suppositione, oprare eum, quàm efficaciter est possibile, iustitiam, & salutem hominum, & vniuersim bonum suarum creaturarum, atque etiam gloriam sui nominis ex talibus bonis oriundam.

Propositio 7.

121 Affectus, quem velleitatem vocant, conditionatus est ex parte obiecti. Diuersusque à cæteris omnibus ex suo peculiari modo tendendi.

Prior pars huius propositionis ostenditur. Quia, dum Deus e. g. isto genere affectus amat Damnatorum gloriam, non amat eam præcisè quoad bonitatem, quam habet secundum substantiam: vt sic enim nihil obstat, quominus eam efficaciter desideraret: atque ita amor eius non virtualiter solum, sed formaliter esset efficax. Nequit enim esse affectus voluntatis efficax solum virtualiter, nisi, quando habet obiectum impediens affectum efficacem formaliter, quem voluntas, nisi illud adefset, conciperet vt presentis dispositionis. Igitur Deus isto genere affectus gloriam Damnatorum amat quoad bonitatem, quam participaret à circumstantia iam impossibili defectus vel dignitatis poenæ, quam Damnaui supponuntur habere, vel æquitatis diuinæ iustitiæ, quæ secum necessariò fert talem poenam, eius dignitate supposita. Est certum. Pergo. Sed talis circumstantia, qua ratione ad bonitatem gloriæ amatam conducit, non iudicatur à Deo absolutè esse, vel fore in casu supposito; cum sit in eo circumstantia impossibilis; sed tantum apprehenditur in hypothesi. Ergo affectus tendens in gloriam, vt subest tali circumstantia, nequit non esse ex parte obiecti conditionatus, neque absolutus esse potest. Patet consequentia. Quia, vt ex se, & ex dictis in præcedentibus satis est notum, non potest non esse affectus voluntatis conditionatus, quoties tendit in obiectum, vt subest alicui circumstantia, non absolutè iudicata, sed tamen apprehensa in hypothesi.

122 Posterior autem propositionis pars proba-

tur. Quia differentia dicti velleitatis affectus à gaudio, & ab amore stricto ex se est satis nota. Siquidem nec tendit in bonum, quia bonum est præcisè, vt amor strictus; nec in bonum, quia existens est, vt gaudium. Differre autem eum à desiderio conditionato, (cui magis videtur assimilari, vt pote quadamtenus tendens in bonum vt existat, siue vt existeret), inde etiam apparet: quia desiderium conditionatum, vt in præcedentibus vidimus, supponit esse possibilem conditionem, sub qua tendit in suum obiectum; cum tamen dictus affectus velleitatis potius supponat, eam esse impossibilem.

123 Ex quibus constat contra Vazq. & Alarc. eiusmodi velleitatis affectum formaliter simplicem, & virtualiter efficacem, quem per verbum optatum *Vellem* denotare solemus, non posse esse absolutum ex parte obiecti, sed prorsus conditionatum esse debere. Neque esse affectum desiderij, vt multi incautè pronunciant, siue supponunt; sed velleitatis specialis inæternaturæ diuersus à cæteris prosequutionis affectibus.

124 Porro, vt inter affectus prosequutionis circa bonum iste velleitatis affectus tam in Deo, quàm in nobis censendus est: ita inter affectus fugæ circa malum affectus velleitatis oppositus, illique in modo tendendi similis tam in Deo etiam, quàm in nobis censeri debet, vt satis ex dictis, & ex se notum est. Talis est affectus, quem Deus circa Damnaui, dum eos damnat, & punit, haud dubiè iuxta dicta habet; quo scilicet nollit, vt illi damnarentur, & punirentur, si id esset possibile, suppositis eorum peccatis, & æquitate suæ iustitiæ.

Propositio 8.

125 Intra quoduis genus cæterorum actuum voluntatis Deo possibilem tam prosequutionis, quàm fugæ actus conditionati ex parte obiecti dari possunt. Dabuntur autem de facto, prout ipsi fuerit decentissimum.

Ratio à priori primæ partis propositionis est. Quia intra quoduis genus affectuum Deo possibilem possibiles sunt, qui in obiectum proprium tendant prout subest alicui conditioni, seu circumstantia, non absolutè posita, sed supposita per hypothesim, seu in hypothesi: quæ tendentia eo ipso non erit absoluta, sed conditionata ex parte obiecti, vt ex dictis in præcedentibus satis, superque notum est. Itaque (præter velleitatem, & nolleitatem, qui affectus semper conditionati sunt iuxta dicta) & amor strictus, & gaudium, & desiderium tam simplex, quàm efficax conditionata ex parte obiecti possunt in Deo esse. Necnon odium strictum, displicentia, opposita gaudio, & fuga specialis tam simplex, quàm efficax opposita desiderio. Secundæ autem partis propositionis ratio ea est, cuius sæpe meminimus: quia nimirum Deus de facto in eâ mensurâ operatur semper, quæ sibi decentissima est, iuxta doctrinam stabilitam disp. 32. quest. 3.